

روانشناسی فضاهای آموزشی

آرزو سیفی اصل^{1*}، ایسا حریری احمدی²

1- دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، کارشناسی ارشد معماری، تبریز، ایران (arezooseifi27@yahoo.com)

2- دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، گروه شهرسازی، تبریز، ایران (Isa_online2o@yahoo.com)

چکیده:

محیطهای یادگیری از عناصری تشکیل خواهند شد که در کنار هم معنادار می شوند. ویژگیها و کیفیتهای هر کدام از این عناصر در شکل گیری رفتارهای مختلف مؤثر می باشند. معماری، هنری است که ما را در بر گرفته است و انسانها بیش از آنکه بر فضا تأثیر بگذارند، از آن تأثیر می پذیرند. آموزش و به تبع آن محیط های آموزشی بیشترین اثر و نقش را بر ذهنیت و تمدن سازی جوامع به عهده دارند. لازمه اصلاح کالبد آموزش و پرورش، ایجاد فضاهای مرتبط با فعالیت دانش آموزان است؛ فضاهایی که دارای شرایط مناسب و مطلوب برای رشد فیزیکی ذهنی، عاطفی و اجتماعی کودکان میباشد که تحقق این امر از طریق طراحی جزئیات فضاها با توجه به الگوهای رفتاری کودکان امکان پذیر می گردد. محققان روانشناسی محیط، با مطالعه الگوهای رفتاری کودکان در محیطهای آموزشی به مواردی مؤثر، از قبیل اندازه، نورپردازی و... که نقش عمده ای در افزایش یادگیری دارند، برخورد کرده اند که در جریان مقاله، به بررسی دقیقتر آنها پرداخته خواهد شد. در بسیاری از کشورها، دستاورد کاران ساخت مدارس، تحقیق و پژوهش را به عنوان مرجع طراحی ساختمان های خود انتخاب کرده اند و پیشنهاد می کنند که طرح و معماری، به خصوص در طراحی فضاهای آموزشی، بر تدریس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر به سزایی می گذارد.

واژگان کلیدی:

عوامل محیطی، یادگیری، رفتار، محیط آموزشی، شاخصه های طراحی

مقدمه:

بعضی از تحقیقات انجام شده اعلام می دارند، ساختمانی که دانش آموزان بهترین اوقات خود را با آموختن در آن می گذارند، در حقیقت بر کیفیت آموزش آنها تأثیر می گذارد (13). طرح های مطلوبی چون داشتن ورودی های دوستانه و دلپذیر، مکان های خصوصی تحت نظارت برای دانش آموزان و همچنین فضاهای عمومی که حسی از اجتماع را برمی انگیزند، همراه با توجهی خاص به رنگ های مورد استفاده، نمونه ای از مواردی هستند که می توانند بر عملکرد دانش آموزان تأثیر بگذارند (15). تحقیقاتی که توسط متخصصان اعصاب در سرتاسر جهان صورت گرفته است، آغازی بر ایجاد درک و آگاهی در مورد تأثیر کیفیت مدارس بر روی تجربه یادگیری دانش آموزان است. مدارسی که با درک نحوه واکنش مغز و ذهن کودکان در مقابل مشخصه های فضا و مکان، منجر به بالا بردن سطح یادگیری آنها می شود. برای رسیدن به فضای آموزشی مطلوب، ابتدا باید به شناخت نیازهای گروه های سنی پرداخت. بارکر¹ روانشناس اکولوژیک، عقیده دارد: بین ابعاد فیزیکی - معماری و رفتاری رابطه خاصی وجود دارد. در این بین، نیمکت های کلاس درس، طرز چیدن آنها بر رفتار و یادگیری دانش آموزان تأثیر خواهند گذاشت. ریشه علاقه هر دانش آموز به آموختن در مدرسه و هنگام قرار گرفتن در محیط آموزشی شکل می گیرد

¹ Roger Barker